

Prof. dr. sci. Zdenko Cerović

NOVI TRENDovi U TURIZMU OD ZNAČAJA ZA RAZVOJ CRIKVENIČKO-VINODOLSKE RIVIJERE

Uvod

Trendovi turističkih motiva putovanja aktualnost su svakog istraživanja o mogućim oblicima turističke ponude. Oni su početno polazište sagledavanja budućnosti neke turističke destinacije ili objekta u kome se nudi ili oblikuje turistički sadržaj. Trendovi turističke ponude Crikveničko-vinodolske rivijere samo su dio složenog sustava turističke ponude koja mora biti u suglasju s očekivanim trendovima potreba i motiva turista.

Cilj ovog prilagođenog rada je prikazati moguće i očekivane oblike trendova turističke ponude i potražnje koji će vladati na prostorima Crikveničko-vinodolske rivijere. Autoru je cilj prikazati moguće trendove koji će imati značaj na sadržaje i objekte na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri kako bi se lakše sagledale mogućnosti daljnjeg razvoja turističke ponude.

Zadatak je prikazati opće trendove i njihovu apliciranost na očekivane promjene i mogućnosti primjene tih promjena na razvoj turističkih sadržaj i objekata u Crikveničko-vinodolskoj rivijeri.

Raspoloživa građa i dopustivi modeli traže primjenu manjih oblika znanstveno stručnih metoda za prikaz očekivanih trendova razvoja turističkih kretanja. Tako se primjenjuju metode analize, komparacije i povijesne metode koje daju možda manje dosege, ali za pisanje ovog rada bit će dostatne i dat će

odgovore na traženi model prikaza trendova razvoja turističkih modela ponude i potražnje.

Autor iznosi građu u tri poglavlja na jezgrovit način i razvidan svakom čitatelju kojega zanimaju trendovi turističke potražnje od općih do mogućih i očekivanih u Crikveničko-vinodolskoj rivijeri. U prvom poglavlju navode se trendovi potražnje na turističkom tržištu, prikazuju se opći trendovi potražnje na turističkom tržištu i opća obilježja turističkih potreba s naznakom koji su to mogući oblici primjenjivi na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri. U drugom poglavlju prikazuju se očekivana nova turistička tržišta za destinacije Crikveničko-vinodolske rivijere, iznose se potencijalna turističke tržišta i njihova implementacija. U trećem se poglavlju iznose trendovi turističke potražnje za pojedinim oblicima i vrstama turističkih objekata i sadržaja koji se mogu očekivati na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri. Trendovi koje će biti moguće očekivati u pojedinim objektima za smještaj ili drugim ugostiteljsko-turističkim objektima samo su dio ukupne turističko razvojne strukture očekivanih potreba koje će u očekivanom vremenu dotaknuti i turističku ponudu na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri.

1. Trendovi potražnje na turističkom tržištu

Utvrđiti trendove potražnje na turističkom tržištu znači predvidjeti moguće i očekivane trendove turističke potražnje koji se očekuju u svijetu, a posebno Europi tj. na turističkom tržištu s kojeg će i ubuduće dolaziti turisti, ali s nekim izmijenjenim potrebama i motivima koji ih navode da posjete neku od destinacija Crikveničko-vinodolske rivijere. Tako se u nastavku želi odrediti sustav općih trendova turističke potražnje, mogući sustavi općih promjena u načinu života i stilu potreba koje će vladati u nekoj očekivanoj budućnosti. Nastoji se prikazati i opće trendove promjena turističke potražnje u svijetu koji imaju utjecaj na razvoj turizma na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri, kako bi se lakše i potpunije sagledala predvidljiva budućnost razvoja turizma na jednoj od prepoznatljivih i afirmiranih turističkih destinacija Primorsko-goranske županije. Taksativno mogu navesti sljedeći trendovi i obilježja turističke potražnje:

■ Opći trendovi turističke potražnje u svijetu:

- sve veće potrebe ljudi za putovanjem u druge krajeve - kulturološki fenomen postindustrijske revolucije
- opći trend ekološke svijesti i potrebe za zaštićenom i sačuvanom prirodom
- sve veća potreba za doživljajima - **doživljaj** postaje osnovni motiv putovanja turista

- opća potreba za kvalitetom života i rada, koja prati sve segmente ljudi u potencijalnim emitivnim zemljama iz kojih se organiziraju turistička putovanja prema lokacijama i objektima Crikveničko-vinodolske rivijere
- **Opća obilježja turističkog tržišta i promjene koje se očekuju u nekom mogućem promatranom vremenu:**
 - rast većih očekivanja od putovanja
 - želja za doživljajem, posebno vezana uz prirodu
 - traže se sve inovativniji sadržaji
 - stalno se mijenjaju potrebe, proces je sve brži i sve su traženije brze prilagodbe
 - sigurnost putovanja i boravka postaje imperativ
 - naglašena briga ljudi za osobnim zdravljem
 - diverzifikacija ciljnih skupina turista
- **Opći trendovi promjena turističke potražnje u svijetu koji imaju utjecaj na razvoj turizma na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri:**
 - opći rast standarda turista općenito u svijetu, Europi i Hrvatskoj
 - opći rast javnog i privatnog standarda
 - veća očekivanja i rast želje za promjenom stalnog boravka, (mogućnost svih destinacija Crikveničko-vinodolske rivijere).
 - potreba za novim, ekološkim i sačuvanom prirodom
 - raste broj turista za boravak u prirodi, opći trend
 - raste broj turista treće dobi, u svim emitivnim turističkim zemljama
 - ljudi žele i ostaju sve duže u životu fizički aktivni
 - raste potreba i interes za užicima, fizičkim doživljajima: doživljaj, utisak, ljepota, mir, spokoj, sreća, zdravlje, veselje, harmonija s prirodom.
 - traže se sve više specijalizirani sadržaji za segmentirane i ciljne skupine
 - eko sadržaji i eko potražnja (svagdje-svačega), destinacije na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri imaju odlične šanse glede visokog stupnja nezagađenosti izvorišta vode; dodatne prednosti su blizina otoka Krka, Gorskog kotara i Like kao dokazanih izvorišta većeg broja namirnica i potencijalnih sadržaja i oblik programa zdravog života i izvora života
 - boravak u prirodi (more, jezera, planine, doživljaji, uzbuđenja, kao da su idealno locirane i raspoređene po užoj i široj okolici)
 - avanturistički sadržaji, koji se mogu organizirati u blizini smještajnih kapaciteta s visokim stupnjem doživljaja i mogućnosti doživljavanja nečega do tada nedoživljenog (veliki broj sadržaja)

- zdravstveni sadržaji – SPA, *wellness* program, zdrav život, koji imaju već visoki stupanj tržišne valorizacije i dugogodišnju tradiciju, posebno se naglašavaju mogućnosti i kadrovske potencijali
- kongresni sadržaji-inicijative ponuda, Novi Vinodolski, Selce i Crikvenica imaju idealne šanse, resurse i tradiciju
- smještajni objekti: hoteli, (kampovi, apartmani), moraju biti segmentirani, nema više općih objekata-hotela, moraju biti namijenjeni određenoj ponudi i segmentu turista (kupači, djeca, sportaši, treća dob, poslovni ljudi, studenti, posebni naglasak na *brendirane* hotele itd.)
- rast će broj putnika vezanih za avio prijevoz, Crikveničko-vinodolska rivijera ima svoj aerodrom, Rijeka na otoku Krku, koji treba više koristiti, veoma je blizu, a ne zagađuje okolinu.
- vezana putovanja, kružna putovanja: avion-brod-autobus, posjet više destinacija u paket aranžmanu, što će biti prednost u bliskoj budućnosti posebno za daleke destinacije

Izneseni opći i posebni trendovi potražnje na turističkom tržištu kao i mogući trendovi za potencijalnim oblicima potražnje koji će se pojavljivati na prostorima i objektima koji posluju na prostoru Crikveničko-vinodolske rivijere dio su predviđenih kretanja koja će utjecati na buduće oblike turističke ponude sadržaja i programa. Navedene trendove treba pratiti i prema njima kreirati buduće sadržaje i oblike turističke ponude i potražnje.

2. Očekivana nova turistička tržišta za destinacije Crikveničko-vinodolske rivijere

Razvoj potreba i pojava novih motiva i poticaja za putovanjima iz osnova mijenjaju potencijalna turistička tržišta. Mijenjaju se turistička tržišta te ih treba sagledati, analizirati i utvrditi koja od njih mogu postati potencijalna turistička tržišta po sadržaju i obliku iz kojih će se regrutirati neka nova i za Crikveničko-vinodolsku rivijeru moguća nova klijentela tj. potencijalni turisti. To je cijeli niz novih potreba i segmenata turističke ponude koja selekcionira i strukturira očekivana turistička tržišta, a mogu se sažeti u sljedeće vrste:

- **Tržišta sporta:** sportski centri za masovna okupljanja, mega sportski projekti, tenis turniri, biciklizam, padobranstvo, planinarenje, ribolov, svjetska prvenstva.

Sportski motivi postaju dominantniji i generiraju sve veći broj potencijalnih turista. Broj rekreativaca postaje impozantan, te se iz njega generira sve veći potencijal turističke potražnje. Na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri to su sljedeći potencijalni sadržaji:

- tenis, rekreativni i turistički turniri, tenis škole, *Futures* i *Challenger turniri*, egzibicijski tenis turniri za veterane, državna prvenstva u tenisu
 - ronjenje, škola ronjenja, ronilački sadržaji, servisi za ronioce.
 - sportovi i rekreacija u dvoranama za klubove i timove, (odbojka, rukomet, mali nogomet, streljaštvo), rekreativni turniri, državna, klupska i međunarodna takmičenja za sve uzraste i razine takmičara.
 - sportovi na otvorenim sportskim terenima (nogomet, rukomet, odbojka, vaterpolo, plivanje, spidvej, streljaštvo, luk i strelica, jedrenje itd.)
- **Tržište prirode:** doživljaji uz more i na vodi-jezeru, doživljaji uz vodu, foto programi, šetnje, planinarenje, mirovanje u prirodi, doživljaj pejzaža, kontakt s prirodom, razgledavanje biciklom, doživljaj mora i planine.
- pješaćenje, džoging, boravak u prirodi, šetnja, planinarenje
 - biciklistički sadržaji, biciklističke staze na čitavoj rivijeri kao integralni program cjelodnevnih programa u kombinaciji s primorskim, brdskim i planinskim stazama i programima, servisi za bicikle, najam bicikala, državna, regionalna i klupska biciklistička takmičenja
 - dječji rekreativni programi vezani za vodu (bez brojni programi)
 - razgledavanje prirode, ptica (*bird watching*), leptira, divljih životinja, podmorja, rekreativni ribolov uz vodu i more, fotografiranje u prirodi, škole u prirodi
- **Tržište "dobrog života":** zadovoljstvo i kvaliteta, hoteli najbolje kvalitete, *brand hoteli*, *boutique hoteli*, svi programi najviše kvalitete, originalnost u originalnim objektima i programima, zdrav život, rehabilitacija i oporavak, *wellness*, SPA- programi, zdrava hrana, duhovnost, mir, spokoj. Crikveničko-vinodolska rivijera ima idealne uvijete za prihvat novih turista s potrebama «dobrog života», to su programi koji se mogu ponuditi:
- brendirani hoteli s ponudom odmorišnih sadržaja (*resorts hoteli*), tražit će se hoteli sa poznatim brendovima, najmanje po jedan u Crikvenici, Selcu i Novom.
 - programi za rehabilitaciju i sve oblike SPA programa (programi za rehabilitaciju vrhunskih sportaša, za rehabilitaciju, uljepšavanje tijela, programi korekcije i interventne kirurgije, programi za korekcije na tijelu)
 - posebni programi prehrane i konzumiranja zdrave hrane koja je poznatog i kontroliranog porijekla, porijeklo hrane osnova zdrave

prehrane, mediteranska kuhinja zasnovana na domaćoj hrani, brendirana hrana iz lokalnih izvora, voda lokalnih izvorišta

■ **Tržište zabave:** šou programi za "veliku zabavu", ljetna kazališta u prirodi, veliki program za zabavu na otvorenome, revitalizacija starih frankopanskih kaštela u objekte za velike programe ili muzeje, šou uz dvorce ili prirodi.

- organizacija velikih zabava i mega spektakala, za potrebe širih segmenata ponude i tržišta, zabava za širi krug posjetitelja
- ljetna tematska kazališta, izložbe, igrokazi, poetske večeri, glazbene večeri, tematske glazbene večeri vezane za ambijent i povijesno naslijeđe
- festivali, prezentacije, izložbe, sajmovi i poslovni događaji

■ **Tržište hiper turizma:** destinacije Crikveničko-vinodolske rivijere u svim općinama vrlo su pogodne za hiper ponudu u prirodi, uz more, na planinama, na jezeru Tribalj, ruralnim ambijentima unutrašnjosti, u povijesnim zdanjima, a posebno u dvorcima tj. frankopanskim kaštelima – njih sedam, crkve i crkvice.

- To su programi vezani uz frankopanske dvorce i ruralne ambijente i mogućnosti krajobraza i ambijenta. Doživljaji koji se ne mogu nigdje ponoviti jer se nudi posebnost crikveničkog ili vinodolskog ambijenta i doživljaja ljudi i prostora u prepoznatljivim objektima povijesne baštine.
- Doživljaji na brodu (krstarenje, kočarenje, razgledavanje), doživljaj uz more ili vodu koji se tematski posebno oblikuje za postizavanje najviših oblika doživljaja i događanja za pamćenje, (dvorac Drivenik, dvorac Belgrad, kaštel Novi, kaštel Bribir, jezero Tribalj, planinski usponi i pogledi s posebnim oblicima prijevoza, magarci, konji, kočije, dvokrilni avioni, baloni, zmajevi, stari jedrenjaci), život uz plodove polja i mora, (organizirana berba grožđa, organizirana berba šumskih plodova, organizirani posjeti posebnim vidikovcima, organizirani oblici doživljaji kulturne ostavštine).

Očekivana nova turistička tržišta kao rezultat novih stremljenja žitelja postindustrijskog doba dio su budućih oblika turističke ponude Crikveničko-vinodolske rivijere. Ljudi koji žele doživjeti nešto novo i nešto što im se ne može ponuditi na nekim drugim destinacijama moći će to doživjeti na prostorima Crikveničko-vinodolske rivijere. Traženi sadržaji koje se može ponuditi na prostorima Crikveničko-vinodolske rivijere turistima će i ubuduće činiti dio doživljaja. Tržište posebnih oblika i posebnih programa postoji, u tom segmentu tržišta može se organizirati i posebna ponuda i sadržaji koji će im omogućiti nove doživljaje i spoznaje o događanjima koje im pružaju doživljaj više nego su

to i očekivali. Mogućnosti za zadovoljavanje tih novih tržišta tj. novih motiva potencijalnih turista imaju mogući sadržaji i objekti Crikveničko-vinodolske rivijere.

3. Očekivani trendovi ponude turističkim sadržajima i objektima na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri

Kako projektirati i zamisliti turističku ponudu objekata i sadržaja za smještaj i ostale usluge u mjestima i objektima Crikveničko-vinodolske rivijere, postaje pitanje na koje se daje odgovor prema oblicima objekata u kojima se nude navedeni sadržaji, a prema očekivanim trendovima koji dolaze s turističkih tržišta kao rezultat novih naraslih potreba i želja potencijalnih turista.

3.1. Trendovi potreba za novim oblicima potražnje u hotelima na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri

- stalan porast komfora smještaja u hotelima, adaptiranim objektima
- stalan rast kvalitete smještaja i prehrane, potražnja autohtone kuhinje
- rast potrebe za sigurnošću u hotelu, svih aspekata
- raste broj gostiju koji traže specijalizirane hotelske sadržaje: odmor, inicijative, wellness, aktivni odmor u prirodi, pripreme vrhunskih sportaša
- sve veća kvaliteta ukupnih sadržaja, turist traži sve na jednom mjestu
- sve veći broj specijaliziranih hotela, (hotel opće namjene nije u modi): hotel za tenisače, hotel za ronioce, hotel za potrebe zdravlja, hotel za djecu, hotel za invalide, hotel za poslovne ljude, specijalizirani i hoteli sa posebnim sadržajima i namjenama
- *boutique hoteli*, koji se mogu idealno ukomponirati u ponudu više destinacija Crikveničko-vinodolske rivijere, vezani uz dvorce, seoska imanja, more, nautiku
- *club hotel*, za više namjena i lokaliteta, more, nautika, ronjenje, ribolov
- sve veća potražnja za BRAND hotelima, najmanje po jedan u Crikvenici, Selcu i Novom Vinodolskom
- hoteli imaju sve veću količinu opreme koja je sve kvalitetnija i zahtjevnija
- dvorane za usluge masovnih skupova imaju polivalentnu namjenu, oprema u dvoranama za skupove je visoke kvalitete i tehnički mora osiguravati brzu transformaciju u mogućnost više namjena – polivalentnost
- nude se usluge smještaja i zajutraka, ostale usluge prehrane slobodnog su izbora, po potrebama, navikama i mogućnosti turista, kao motiv dolaska na destinaciju, odabira gosta smještajnog objekta.

3.2. Opći trendovi potreba za novim oblicima potražnje u kampovima na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri

- stalan porast standarda života i potrebe za životom u prirodi u sva godišnja doba
- stalan rast duljine života ljudi, aktivni boravak u prirodi sve većeg broja ljudi treće životne dob.
- stalan porast broja ljudi treće dobi i potrebe boravka u prirodi glede zdravlja; ljudi ostaju sve duže aktivni i tjelesno zdravi, šansa za lokalitete Crikveničko-vinodolske rivijere.
- stalan rast kvalitete opreme u kamp sadržajima, nema improvizacija oblika ponude kamp sadržaja nižih razina, tražiti će se kvaliteta najviše razine, šansa Crikveničko-vinodolske rivijere
Stalan rast želje za boravkom u prirodi više puta godišnje, specijalizirani kampovi, također su šansa i mogućnost Crikveničko-vinodolske rivijere.
- stalno raste želja za neditnutom i zdravom okolinom, šansa za destinacije zaleđa koje imaju iskonske i neodoljive mogućnosti za razvoj malih tematskih kampova vezanih za obiteljsko poduzetništvo
- rast potrebe za zimovanjem, prilika za mjesta uz ceste koje prolaze Crikveničko-vinodolskom rivijerom, posebno Drivenik-Tribalj, Grižane-Bribir
- rast standarda sigurnosti opreme i sve složenijih sustava servisiranja, šansa za zaleđe
- rast standarda opreme koja traži sve složeniji sustav servisa
- rast potrebe za sigurnošću, svih aspekata
- raste broj gostiju koji traže usluge specijaliziranih sadržaja u okruženju
- sve veća kvaliteta ukupnih sadržaja u okruženju i destinaciji kampa
- sve veća potražnja za BRAND kampovima i posebno specijaliziranim
- kampovi moraju udovoljavati visokim standardima zaštite okoline
- traži se dodatna oprema i ponuda (garaža, sadržaji u okruženju-sport, bazeni itd.)

3.3. Opći trendovi potreba za novim oblicima potražnje u apartmanima na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri

- stalan porast standarda života i potrebe za promjenom mjesta boravka
- stalni rast standarda života i odmora, rast kvalitete kao stalan proces u životu
- stalan porast broja ljudi treće dobi i potreba za boravkom van mjesta stalnog boravka
- ljudi ostaju sve duže aktivni i tjelesno zdravi, raste želja za promjenama
- stalan rast kvalitete opreme u mjestu stalnog i privremenog boravka

- stalan rast želje boravka u prirodi više puta godišnje
- strast za praćenjem mode i pomodarstva
- apartmani se grade u urbaniziranim i uređenim apartmanskim naseljima, a ne kao do sada na prostorima Crikveničko-vinodolske rivijere
- BRAND u izgradnji apartmana i usluga
- okruženje mora biti turističko s puno sadržaja, šansa za Crikveničko-vinodolsku rivijeru da se zaustavi divljanje izgradnje apartmana za tržište
- potpuno doživljavanje okoline i destinacije
- raste potreba za opremom u apartmanima i okruženju, šansa za lokalne servisere
- apartmani moraju udovoljavati visokim standardima zaštite okoline
- traži se dodatna oprema i ponuda (garaža, sadržaji u okruženju-sport itd.)
- napuštaju se improvizacije u izgradnji apartmana - individualna samogradnja
- dodatni sadržaji visoke kvalitete, ambulante, *wellness*, sport, rekreacija, trgovina

3.4. Opći trendovi potreba za novim oblicima potražnje u mogućoj novoj marini na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri

- stalan rast dužine brodova, traže se sve veće i opremljenije marine
- stalan rast kvalitete opreme na jahtama i brodovima
- veliki broj nautičara ne želi dugo vremena ploviti, blizina drugih marina, Podvelebitski i Tih kanal nemaju marine pa se javlja potreba za barem jednom marinom, koja bi po postojećim mogućnostima i prostornim planovima trebala biti locirana u prostoru akvatorija Novog Vinodolskog
- stalan rast želje boravka na moru-vodi i prirodi
- stalno raste želja za nedirnutim i zdravim okolinama
- potreba da se jahta i brod ostave na sigurnom zimovanju
- rast standarda sigurnosti veza
- rast standarda čuvanja i zimovanja jahte i broda, servisiranja broda i opreme, šansa za Novi Vinodolski
- potreba za potpunim i integralnim servisom (jedro, motor, pranje, interijer, čišćenje..)
- rast potrebe za sigurnošću, sigurnost broda, opreme, ljudi, okoline, zimovanje
- raste broj gostiju koji traže usluge specijaliziranih sadržaja u okruženju
- sve veća kvaliteta ukupnih sadržaja u okruženju marine za stalni vez
- sve veća potražnja za BRAND uslugama u nautičkoj ponudi
- marine moraju udovoljavati visokim standardima zaštite okoline posebno mora i podmorja

- traži se dodatna oprema i ponuda (garaža, sadržaji u okruženju-sport itd.)

3.5. Opći trendovi potreba za novim oblicima potražnje prehrane i pića s posebnostima Crikveničko-vinodolske rivijere

- turisti sve manje traže potpune prehrambene usluge (nestaje puni pan-sion)
- mijenja se način pripremanja hrane, odbacuju se klasični temeljci i masnoće životinjskog porijekla
- pripremanje hrane pred gostom, autohtona kuhinja-šansa za Crikveničko-vinodolska rivijera
- opći trendovi potrebe za novim oblicima potražnje prehrane i pića
- traži se blizina poljoprivrednih i voćarskih plantaža za razgledavanje i doživljaj prirode, šansa za Pavlomisir, Driveničko polje, Bribirsko polje itd.; podrumi i posebni restorani.
- porast "brze prehrane", ali s lokalnim obilježjima, uz naglašenu želju za "zdravim" tj. za garancijom da se ponuda zasniva na zdravoj hrani
- raste potražnja za mediteranskom kuhinjom, posebno zdravim jelima
- raste potražnja *cateringa* u svim oblicima i lokacijama (plaže, poslovni subjekti, sportski objekti, kongresi, boravak u prirodi)
- pada potražnja za gaziranim pićima
- raste potražnja za crnim vinima, šansa za Pavlomisir i druge vinorodne lokacije
- raste potražnja za pićima prirodnog izvora-spremuta, šansa za voćarstvo
- traži se nova oprema za ponudu jela i pića (novi materijali), šansa za lokalnu industriju
- potpuni standard i kvaliteta opreme i standarda zraka i ambijenta u objektima hrane i pića (klima, dekoracija, stolovi, oprema, rashladni stolovi i vitrine).
- Imidž KIRIJA ima osnovu glede potražnje za prepoznatljivim imidžom lokaliteta (kirski brodet, sarage, drivenički gulaš, bibrirski kruh, palenta, krumpirica)

3.6. Opći trendovi potreba za novim oblicima sporta i rekreacije na destinacijama Crikveničko-vinodolske rivijere

- stalan rast duljine života ljudi, mogućnost bavljenja rekreacijom je sve veća, opća moda bavljenja rekreacijom (biciklizam, tenis, šetnja, igre itd.)
- stalan porast broja ljudi treće dobi koji su fizički aktivni do dublje starosti
- ljudi ostaju sve duže aktivni i tjelesno zdravi, šansa Crikveničko-vinodolske rivijere

- stalan rast kvalitete opreme za mogućnost rekreacije, šansa Crikveničko-vinodolske rivijere
- stalan rast želje za boravkom u prirodi više puta godišnje – stalno, šansa Crikveničko-vinodolske rivijere glede kombinacije s morem i planinama i blizine zaleđa
- stalno raste želja za nedirnutim i zdravim okolinama, zaleđe Crikveničko-vinodolske rivijere
- rast standarda opreme i mogućnost široke primjene rekreacije
- pojava "novih" bolesti i potreba za održanjem zdravlja kroz kretanje u prirodi i kombinacije sa zdravstvenim tretmanima, šansa za Crikvenicu i Selce
- rast standarda opreme koja traži sve složeniji sustav servisa
- rast potrebe za sigurnošću, svih aspekata, (ozljeda, samoranjavanje)
- raste broj gostiju koji traže usluge specijaliziranih sadržaja u okruženju
- raste broj turista koji traže uzbuđenje i avanturu: (jahanje, jedrenje, *bungee jumping*, planinarenje, penjanje, biciklizam, brdski biciklizam, ture u prirodi, pustolovine na više dana u prirodi, itd.
- Porast bizarnosti i povratak tradiciji - old timer, želja za okupljanjem u klubovima, a upravo neki klubovi i lokaliteti Crikveničko-vinodolske rivijere imaju veliku tradiciju i mogućnost zadovoljenja tih novih i očekivanih motiva putovanja.

Navedeni sadržaji i posebni oblici ponude samo su dio očekivanih trendova ponude smještaja i ostalih oblika turističke ponude koja će se nuditi u hotelima, apartmanima, marinama, restoranima i ostalim objektima za pružanje usluga zabave i ispunjenja motiva dolaska u neku od očekivanih destinacija Crikveničko-vinodolske rivijere. Očekivani trendovi dio su sustava općih trendova koji se s visokim stupnjem signifikantnosti moraju očekivati, jer su dio općih trendova i kretanja u načinu života i rada ljudi današnjice, te je logično za očekivati da će te nove potrebe i navike ljudi nositi sa sobom i van mjesta stalnoga boravka kada se pojavljuju kao turisti na nekoj destinaciji Crikveničko-vinodolske rivijere.

Sažetak

Trendovi turističke potražnje složeni su sustav posljedica promjena potreba, stila života i rada ljudi u postindustrijsko doba. Trendovi turističkih ponuda moraju se prilagođavati tim promjenama. Na postavljeno pitanje kako i koliko se moraju prilagođavati turistički sadržaji i objekti u strukturi turističke ponude na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri dat je odgovor u cijelosti kroz više oblika i navoda, na taksativan način pregledno po oblicima i vrstama ugostiteljsko turističkih objekata.

Mijenjaju se turistička tržišta te ih treba sagledati, analizirati i utvrditi koja od njih mogu postati potencijalna turistička tržišta po sadržaju i obliku iz kojih će se regrutirati neka nova, i za Crikveničko-vinodolsku rivijeru moguća, klijen-

tela ti potencijalni turisti. To je cijeli niz novih potreba i segmenata turističke ponude koja selekcionira i strukturira očekivana turistička tržišta.

Ljudi koji žele doživjeti nešto novo i nešto što im se ne može ponuditi na nekim drugim destinacijama, moći će to doživjeti na prostorima Crikveničko-vinodolske rivijere. Traženi sadržaji koje se može ponuditi, turistima će i u budućnosti činiti dio doživljaja. Tržište posebnih oblika i programa postoji, a tom segmentu tržišta može se organizirati i posebna ponuda i sadržaji koji će im omogućiti nove doživljaje i spoznaje o događanjima koji im pružaju doživljaj više nego su to i očekivali.

Mogući sadržaji i posebni oblici ponude samo su dio očekivanih trendova ponude smještaja i ostalih oblika turističke ponude koja će se nuditi u hotelima, apartmanima, marinama, restoranima i ostalim objektima za pružanje usluga zabave i ispunjenja motiva dolaska u neku od očekivanih destinacija Crikveničko-vinodolske rivijere. Očekivani trendovi dio su sustava općih trendova koji se s visokim stupnjem signifikantnosti moraju očekivati jer su dio općih trendova i kretanja u načinu života i rada ljudi današnjice, te je logično za očekivati da će te nove potrebe i navike ljudi nositi sa sobom i van mjesta stalnog boravka, kada se pojavljuju kao turisti na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri.

Očekivani trendovi turističke potražnje koji se spoznaju u svijetu, a posebno Europi, moći će se zadovoljiti u objektima i sadržajima koji se mogu ponuditi i na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri, koja ima potencijala i mogućnosti da slijedi navedene trendove potražnje, pa tako i trendove turističke ponude. Prirodni resursi, povijesno kulturno nasljeđe i kadrovski potencijali na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri, navedene trendove mogu realizirati i osigurati boljitak domaćem čovjeku koji je svoju sudbinu vezao uz razvoj turističkoga gospodarstva na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri.

Ključne riječi

Trendovi razvoja, turistička ponuda, turistička potražnja, turizam Crikveničko-vinodolske rivijere

Literatura

Bartolucci, M.: *Ekonomika i menadžment sporta*, Informator Zagreb, Zagreb, 2003.

Biger, T.: *Management von destination*, Haupt Bern, Bern, 2002.

Cerović, Z. & Baldigara, T.: *Stavovi i mišljenja menadžera u domaćinstvu u hrvatskom hotelijerstvu*, Fakultet za turistički i hotelski menadžment Opatija, u: *Tourism and hospitality management*, volumen 10. Opatija-Wien, Opatija-Wien 2004.

Cerović, Z.: *Hotelski menadžment*, Fakultet za turistički i hotelski menadžment Opatija, Opatija, 2003.

Cerović, Z., Pavia, N., Galičić, V.: *Organizacija i kategorizacija ugostiteljskih objekata*, Fakultet za turistički i hotelski menadžment Opatija, Opatija, 2005.

Magaš, D.: *Management turističke organizacije i destinacije*, Fakultet za turistički i hotelski menadžment Opatija i Adamić Rijeka, Opatija-Rijeka, 2003.

Blažević, B.: *Ocjena turističke ponude Kvarnera*, u: *Tourism and hospitality management*, volumen 10. Opatija-Wien, Opatija-Wien, 2004.

Weber, S., Tomljenović, R.: Reinventing tourism Destination, Tourism institut Zagreb, Zagreb, 2004.

WTO Madrid, European Integration in the era of the European Unions enlargement and the development of tourism, Malta, may 2003.

Weiermair, K., Fuchs, M.: Measuring Tourist Judgements on Service Quality, u: Annals of Tourism Research, 26., St. Gallen AIEST, St Gallen, 2000.

Weaver, D., Oppermann, M.: Tourism Management, John Wiley & Sons, Singapur, 2000.

Bilješka o autoru

Zdenko Cerović, doktor ekonomskih znanosti, profesor na Fakultetu za hotelski i turistički menadžment Opatija.

